

PIENHANKINTAOHJE

1. Pienhankintojen yleinen soveltamisalue

Tätä ohjetta sovelletaan, kun hankinnan arvo alittaa hankintalain määrittämät kynnysarvot. Kynnysarvot ovat 1.1.2020 lukien seuraavat:

Hankinnan laji	Euroa
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000
Rakennusurakat	150 000
Sosiaali- ja terveystalvet (Liite E kohdat 1-4)	400 000
Muut erityiset palvelut (Liite E kohdat 5-15)	300 000
Käyttöoikeussopimukset	500 000

Hankintalain liitteisiin E kuuluvat palvelut on lueteltu hankintalaissa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397#Pidp452282704>.

Mikäli hankinta perustuu kilpailutettuun puitesopimus- tai muuhun sopimusjärjestelyyn, niin hankinta toteutetaan sopimuksessa määritetyin periaattein. Mikäli sopimuksessa ei ole mainittu esimerkiksi mahdollisen minikilpailutuksen periaatteita, niin tätä ohjetta voidaan noudattaa soveltuvin osin.

2. Pienhankintojen yleiset periaatteet

Pienhankinnoissa tulee noudattaa yleisiä hankintojen periaatteita, jotka ovat

- **tasapuolisuus**
 - o tarjouspyyntöä tai muita hankinta-asiakirjoja ei saa laatia siten, että hankinnan kohteen määrittely asettaa tarjoajat epätasa-arvoiseen asemaan. Tarjoajien ja tarjousten arvioinnissa tasapuolisuusvaatimus edellyttää, että asetetut vaatimukset koskevat samalla tavoin kaikkia tarjoajia.
- **syrjimättömyys**
 - o ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava julkisissa hankinnoissa samalla tavalla riippumatta sellaisista tekijöistä, jotka eivät liity hankinnan toteuttamiseen.

- **avoimuus**
 - o hankintamenettelyä koskevia tietoja ei salata, vaan hankinnasta ilmoitetaan julkisesti, jos hankinnan luonne ja sisältö sitä vaativat.
 - o hankintaa koskevat asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia salassapitosäännösten rajoituksin
- **suhteellisuus**
 - o hankintamenettelyn vaatimukset ovat oikeassa suhteessa hankinnan sisällön ja arvon kanssa

Pienhankintoja voi suorittaa ainoastaan olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Vastuunvalmistelijat vastaavat määrärahojen riittävydestä. Lisäksi pienhankinnat tulee suorittaa mahdollisimman tehokkaasti ja hyödyntäen markkinoita. Hankinnalle on oltava myös aina tosiasiallinen tarve.

Pienhankintoja toteutettaessa on huomioitava myös hankintalain pilkkomiskielto, jonka mukaan hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi. Hankinnat tulisi siten aina pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina, mikä voi tapauskohtaisesti tarkoittaa esimerkiksi useamman erillisen pienhankinnan yhdistämistä yhdeksi hankintakokonaisuudeksi.

3. Pienhankintojen menettelytavat

Ennen pienhankinnan suorittamista tulee olla riittävä tuntemus markkinoilla olevista palveluista ja tavaroista. Markkinatiedustelua voi tehdä internetin kautta tai myös suoraan tiedusteluilla mahdollisilta tarjoajilta ennen hankintaa.

Vaikka hankinnasta ei tarvitsisi laatia kirjallista hankintasopimusta, on tilauksesta aina oltava kirjallinen dokumentti (sähköposti, tilausvahvistus tmv.), josta selviää hankinnan keskeiset ehdot.

Sovellettavat menettelytavat:

1. Hankinnan arvo alle 2.000 €

- suoramarkkinointi mahdollinen
- ostaminen esimerkiksi nettikauppojen kautta
- myös hintatiedustelu mahdollinen: voidaan toteuttaa esimerkiksi ottamalla yhteyttä sähköpostitse muutamaaan toimittajaan tilanteesta riippuen
- ei hankintapäätöstä
- valinnasta ilmoittaminen joko sähköpostilla tai erillisellä tilauksella
- hankinnan keskeiset ehdot sisältyvä dokumentti (sopimus, tilausvahvistus tmv) viedään asianhallintajärjestelmään.

2. Hankinnan arvo 2.000-5.000 €

- hintatiedustelu vähintään 2-3 tarjoajalta sähköpostitse
 - o hankinnan suorittaja säilyttää itsellään hankinnan dokumentit
- ei hankintapäätöstä "
- valinnasta ilmoittaminen joko sähköpostilla tai erillisellä tilauksella
- hankintaa koskeva dokumentaatio (tarjouspyynnöt, tarjoukset sekä sopimus, tilausvahvistus tai muu hankinnan keskeiset ehdot sisältävä dokumentti) viedään asianhallintajärjestelmään
- sopimuksen tekeminen mahdollista, jos kysymys esimerkiksi erityisestä asiantuntijapalvelusta.

3. Hankinnan arvo yli 5.000 € kynnysarvoon asti

- kevyt kilpailutus
- erillinen tarjouspyyntö
- tarjouspyyntö voidaan julkaista hyvinvointialueen verkkosivuilla tai käyttäen tarjouspalvelu.fi-pienhankintaportaalia Cludia-järjestelmän kautta tai osoittaa sähköpostilla valituille yrityksille (väh 3). Tarvittaessa hankintailmoitus voidaan julkaista myös valtakunnallisella Hilma-ilmoituskanavalla. Hilma-ilmoituskanavalla ilmoitusten julkaisut aina hankintatoimiston kautta.
- tarjouspyynnössä tulee ilmoittaa ainakin
 - o Hankinnan keskeiset ehdot ja vaatimukset
 - o Tarjouksen valinta- ja vertailuperusteet
 - tarvittaessa laatuvertailuja voi käyttää, mutta hankinta myös pelkän hinnan perusteella mahdollista
 - o Määräaika tarjousten jättämiselle
 - o Mahdolliseen henkilötietojen käsittelyn liittyvät periaatteet
- Kirjallinen hankintapäätös, jossa valitusosoituksena hankintaoikaisu
 - o Hankintapäätöksessä tulee ilmetä seuraavat tiedot
 - selvitys hankinnan tarpeellisuudesta
 - kuvaus hankinnan menettelytavoista ja perusteet menettelytavalle
 - selvitys saaduista tarjouksista ja tarjousvertailu liitteenä
 - maininta mahdollisista tarjoajien poissulkemisesta ja tarjousten hylkäämisestä ja perusteet sille
 - perusteet valinnalle
 - tarkemmat hintatiedot yksityiskohdat päätöksen liitteenä
 - o oikaisuvaatimusaika 14 pv; ei markkinaoikeuden käsittelyä
- sopimuksen tekeminen hankinnasta tarvittaessa. Jos hankinnasta tehdään sopimus, niin sopimusluonnos tulisi olla jo tarjouspyynnön liitteenä.

4. Suorahankinnat ja tilaukset

Suorahankinta ei ole lähtökohtaisesti sallittua.

Suorahankintaa voidaan käyttää poikkeuksellisesti esimerkiksi, jos

- hankinnan arvo on alle 2.000 €
- tarjouspyyntöön ei saatu tarjouksia
- vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä korvaavia ratkaisuja ole (esim. huolto ja varaosat)
- ennalta arvaamaton ja äärimmäinen kiire hankintayksiköstä riippumattomasta syystä
- tarjouskilpailun järjestämisestä aiheutuvat kustannukset selvästi ylittävät kilpailuttamisella saatavat hyödyt (esim. hinnanalennus)
- sosiaali- ja terveystalushankinnoissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi

Hankintapäätöksessä tulee näkyä perustelut suorahankinnan käytölle.

Tilaus voidaan tehdä suoraan tavarantoimittajalta tai palveluntuottajalta, mikäli tilauksen perusteena on aikaisempi kilpailutettu sopimus ilman minikilpailutusmenettelyä. Lääkintälaitteiden ja kalusteiden tilaukset suoritetaan hankintatoimiston kautta.

5. Roolit ja vastuut pienhankinnoissa

Vastuuvalmistelijat voivat itsenäisesti suorittaa pienhankintoja määrärahojensa ja päätösvaltuuksiensa puitteissa.

Hankintapäätöksen valmistelee se vastuuvalmistelija, joka on ollut vastuussa hankintaprosessin läpiviennistä ja hankintapäätöksen muutosjohtaja tai hänen sijaisenaan toimiva valmistelujohtaja.

Pienhankintojen osalta hankintapalvelujen tehtäviin kuuluu:

- yleinen ohjaus ja neuvonta
- tilauksissa ja markkinakartoituksissa avustaminen
- lääkintälaitteiden ja kalusteiden kilpailutukset, hankintapäätökset ja tilaukset
- investointisuunnitelman mukaiset laitehankintojen kilpailutukset, päätökset ja tilaukset
- erikseen sovittujen hankintaprosessien läpivieminen

6. Pienhankintojen julkisuus

Pienhankintojen julkisuutta ohjaa Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Julkista hankintaa koskevat osallistumishakemukset, tarjoukset sekä muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat salassa pidettävää tietoa lukuun ottamatta julkisiksi vasta,

kun sopimus on tehty. Tarjosten osalta on huomattava, että hankintamenettelyssä asianosaisena olevalla tulee kuitenkin olla oikeus saada tietoa tarjousasiakirjoista esimerkiksi muutoksenhakua varten jo ennen näiden asiakirjojen tuloa yleisesti julkiseksi. Hankintaa ja urakkaa samoin kuin muuta tarjosten perusteella ratkaistavaa oikeustointia koskeva tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat ovat julkisia, kun sopimus asiassa on tehty.

Huomioitavaa on, että myös pienhankintojen tarjoukset saattavat sisältää myös toisilta tarjoajilta salassa pidettäviä liikesalaisuuksia. Tämän vuoksi tehtyihin tarjouspyyntöihin on hyvä laittaa maininta, että tarjoaja merkitsee tarjoukseensa liikesalaisuuksiksi katsomansa tiedot. Kokonaishinta ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole salassa pidettävä.

Pienhankintapäätökset julkaistaan hyvinvointialueen nettisivuilla ja ovat kaikkien nähtävänä. Päätöksen liitteitä ei julkaista nettisivuilla.

7. Henkilötietojen käsittely

Pienhankinnoiksi sisällytettyjen palvelujen tuottaminen saattaa edellyttää palveluntuottajalta hyvinvointialueen henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät periaatteet tulee liittää tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen.

Henkilötietojen käsittelyn ohjeet hankinnoissa löytyy osoitteesta:

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2017/1843-tietosuoja-asetuksen-huomioiminen-kilpailuttaessa-julkisia-hankintoja>

8. Tilaajavastuun mukaiset selvitykset

Pienhankinnoissa joudutaan soveltamaan tilaajavastuulakia sellaisiin vuokratyösopimuksiin, joissa vuokratyö kestää enemmän kuin 10 työpäivää. Lakia sovelletaan myös alihankintasopimuksiin, joiden arvo ilman arvonlisäveroa on yli 9 000 euroa ja joissa työ tapahtuu tilaajan toimitiloissa tai työkohteessa. Alihankintatyön tulee myös liittyä tilaajan tavanomaiseen toimintaan.

Selvitysvelvollisuutta ei voi kiertää pilkkomalla sopimuksia raja-arvot alittaviin osiin. Raja-arvoa laskettaessa työn katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena, jos työ perustuu peräkkäisiin tai lyhyin keskeytyksin jatkuviin sopimuksiin.

Ennen hankintasopimuksen tekoa tulee hankkia seuraavat tilaajavastuulain mukaiset selvitykset:

1. selvitys merkinnästä ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
2. kaupparekisteriote
3. veronmaksuasioita koskeva selvitys

4. todistus työntekijän eläkevakuutuksen ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty
5. selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista
6. selvitys työterveyshuollon järjestämisestä
7. todistus lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ottamisesta (rakentamistoimintaa koskevissa sopimuksissa)

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia sopimuksen solmimishetkellä. Selvitykset tulee tarkistaa 12 kuukauden välein.

Tilaajavastuulain edellyttämiä selvityksiä ja todistuksia ei ole velvollisuutta pyytää, mikäli tilaajalla on perusteltu syy luottaa sopimuskumppanin täyttävän lakisääteiset velvollisuutensa sillä perusteella, että sopimuskumppani on julkisoikeudellinen yhteisö tai julkinen osakeyhtiö. Myös tilaajan ja sopimuskumppanin aikaisempi sopimussuhde ja sopimuskumppanin toiminnan vakiintuneisuus voivat olla perusteena luotettavuudelle. Rakentamistoimintaan liittyvä tilaaja ei kuitenkaan vapaudu selvitysvelvollisuudesta sopimussuhteen vakiintuneisuuden eikä sopimuskumppanin toiminnan vakiintuneisuuden tai niihin rinnastettavan syyn perusteella.